

НАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ ЯК ОСНОВА ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Зростаюча складність ринкових відносин та поглиблення євроінтеграційних процесів зумовлюють підвищені вимоги до правової регламентації зобов'язальних відносин, зокрема в частині забезпечення дотримання договірної дисципліни. Для правової системи України це питання набуває особливої практичної ваги в умовах одночасного реформування цивільного законодавства та адаптації судової практики до викликів, що виникли внаслідок збройного конфлікту. Актуальність дослідження зумовлена потребою у комплексному осмисленні нормативних засад, доктринальних підходів і практичних наслідків застосування інституту належного виконання договору в цивільному праві України з урахуванням сучасних законодавчих змін і процесів гармонізації з європейськими правовими стандартами. Проведено системне дослідження правових засад належного виконання договору за Цивільним кодексом України, зокрема проаналізовано положення статей 525–530, 599, 611–617, 627–629; охарактеризовано чотири базові принципи виконання – реальність, своєчасність, повноту та відповідність; розкрито механізм юридичної відповідальності за порушення договірних зобов'язань і систему засобів правового захисту потерпілої сторони. Виявлено, що переважна більшість учасників цивільного обороту позбавлена дієвих важелів оперативного захисту своїх прав через процедурну складність доказування та тривалість судових проваджень. Доведено, що поєднання принципів свободи договору, добросовісності й обов'язковості зобов'язань утворює збалансований механізм, здатний захищати права сторін і водночас забезпечувати примусове виконання угод. Результати дослідження свідчать, що законодавчі ініціативи – законопроект № 14023 та проєкт нового Цивільного кодексу (законопроект № 14394) – спрямовані на спрощення процедурних вимог із збереженням принципів гарантій виконання, що сприятиме зміцненню правової визначеності та підвищенню інвестиційної привабливості України в повоєнний період.

Ключові слова: належне виконання договору, цивільне право України, зобов'язальні відносини, принцип реального виконання, своєчасність виконання, договірна відповідальність, засоби правового захисту, форс-мажор, Цивільний кодекс України, реформування цивільного законодавства.